

5. Pro tserkvu i polityku // Hlavkom. – sichen 2016. – Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
6. Arkhyepyskop UHKTs Liubomyr (Huzar): «Natsionalizm ne mozhe buty khrystyianskoiiu chesnotoiu»[Elektronnyi resurs] // Relihiia v Ukraini. – 29.05.2013. – Rezhym dostupu: https://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/22053-arxiyepiskop-ugkc-lyubomir-guzar-nacionalizm-ne-mozhe-buti-xristiyanskoyu-chesnotoyu.html
7. «Beritsia do roboty»: 10 tsytat Liubomyra Huzara// BBC News. – 1.06.2017. – Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40118649>
8. «Liubomyr Huzar. Khochu buty liudynoiu» (Uryvok z knyhy-biohrafi blazhennishoho) // ZAXID.NET. – 2.06.2017. – Rezhym dostupu: https://zaxid.net/lyubomir_guzar_hochu_buti_lyudynoyu_n1427572
9. Ryzhko O. M. Kontseptsiiia tsinnisnykh oriientyriv suchasnoi liudyny (na materialy mediinykh vystupiv Blazhennishoho Liubomyra Huzara [Elektronnyi resurs] / O. M. Ryzhko // Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky. - 2014. - T. 54. - S. 103-106. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_54_20
10. Antoniuk Z. Pobudova hromadianskoho suspilstva v Ukraini ta khrystyianske sotsialne vchennia/ Z. Antoniuk // Relihiia i suspilstvo v Ukraini: faktory zmin. Materialy mizhnarodnoi konferentsii 15 – 16 travnia 1998 r. m. Kyiv. – K., 1998. –S. 68 – 75.
11. Savchyn R. Liubomyr Huzar: «Ukraina bude takoiu, yakoiu my yii зробимо» / R. Savchyn. – Rezhym dostupu: http://RoksolanaSavchyn/vgolos.com.ua/articles/lyubomyr_guzar_ukraina_bude_takoyu_yakoyu_my_yi_zrobymo_121050.html ? print
12. Initsiatyva «Persoho hrudnia» // Radio Svoboda.- 23.06.2013. – Rezhym dostupu: <http://www.webcitation.org/6Ha4ZfWIL>

The article analyzes the workings and performances of Cardinal Lubomyr Husar. The views of the Ukrainian Christian philosopher on the interaction of the church and politics are elucidated. The conviction of Lubomyr Husar on the ways of development of society and the Ukrainian people in particular is presented.

Key words: Lyubomir Husar, church, faith, state, politics.

УДК 342.25
ББК 67.9(4Укр)

Віра Пасічник

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

У статті розглянуто стан децентралізації в Україні, нормативно-правове забезпечення її. Пропонується аналіз формування об'єднаних територіальних громад України в розрізі областей, а також теперішній стан. Показано нарис проблеми, та рекомендації щодо її вирішення.

Ключові слова: децентралізація, об'єднана територіальна громада.

Докорінна зміна системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях, здійснення реальних кроків до стимулювання розвитку країни, надання гідної відповіді на сучасні виклики суспільства – все це про реформу децентралізації влади в Україні, в основі якої лежать положення Європейської хартії місцевого самоврядування [3].

Необхідність реформи децентралізації влади в Україні зумовлена тим, що існуюча система місцевого самоврядування не задовольняє потреби суспільства, не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту прав, надання населенню високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях.

Дослідженням понять «децентралізація» та «об'єднані територіальні громади» займаються такі науковці, як О. Амосов, С. Закірова, Г. Малінецька, В. Пальчук, П. Остапенко, Я. Грицак та інші.

Мета статті – дослідити стан децентралізації в Україні, шляхом виконання поставлених завдань: проаналізувати її нормативно-правове забезпечення; показати

шлях створення перших об'єднаних територіальних громад в Україні; проблеми, що з'явилися у процесі роботи та рекомендації щодо їх вирішення.

Процес децентралізації розпочався з прийняттям «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 1 квітня 2014 року № 333-р, основною метою якої є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Для досягнення мети Концепції потрібно виконати наступні завдання:

- забезпечити доступність та якість надання публічних послуг;
- досягнути оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади;
- визначити обґрунтовану територіальну основу для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з метою забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються органами базового (сільська, селищна, міська ради та їх виконавчі органи, представництва (представники) окремих органів виконавчої влади), районного (районні ради та їх виконавчі органи, райдержадміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади) та регіонального рівнів (Рада міністрів АР Крим, обласні ради та їх виконавчі органи, облдержадміністрації, Київська та Севастопольська міські ради та їх виконавчі органи, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади);
- створити належні матеріальні, фінансові та організаційні умови для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень [10].

Таким чином, вдасться покращити доступність публічних послуг, підвищити їх якість, створити сприятливі умови для формування ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, забезпечити сталий соціально-економічний розвиток територіальних громад тощо.

Пізніше було затверджено План заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, де вказано про необхідність внесення змін до Конституції України, а також формування пакету нового законодавства [11].

Ще одним нормативно-правовим документом, що регулює процес децентралізації, є Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», прийнятий 05 лютого 2015 року № 157-19, в якому висвітлено загальні положення (принципи, суб'єкти, основні умови добровільного об'єднання громадян), порядок добровільного об'єднання територіальних громад (ініціювання, порядок підготовки проектів рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад, вимоги до них, утворення об'єднаних територіальних громад), державну підтримку добровільного об'єднання територіальних громад та прикінцеві положення із доповненням статті 14 про старосту [5].

Результатом децентралізації є об'єднання сільських, селищних, міських рад в одну об'єднану територіальну громаду.

Цікавим є той факт, що у жодному з перелічених нормативно-правових документів немає визначення поняття «об'єднана територіальна громада», що ускладнює розуміння та трактування терміну.

Що ж до самих об'єднаних територіальних громад, то першопрохідцем реформи стала Новопсковська селищна об'єднана територіальна громада Луганської області, утворена 13 липня 2015 року, шляхом об'єднання 2 рад: Новопсковської селищної та Осинівської сільської.

Після неї одна за одною громади ставали на шлях реформи. Так, у Тернопільській області першою об'єднаною територіальною громадою стала Скалатська міська об'єднана територіальна громада, у Донецькій – Миколаївська міська об'єднана територіальна громада, у Херсонській – Кочубеївська сільська об'єднана територіальна громада, в Івано-Франківській – Печеніжинська селищна об'єднана територіальна громада, у Дніпропетровській – Зеленодольська міська об'єднана територіальна громада, в Одеській – Тузлівська сільська об'єднана територіальна громада, у Львівській – Заболотцівська сільська об'єднана територіальна громада, у Полтавській – Клепачівська сільська об'єднана територіальна громада, у Рівненській – Бабинська сільська об'єднана територіальна громада, у Хмельницькій – Гуменецька сільська об'єднана територіальна громада, у Кіровоградській – Маловисківська міська об'єднана територіальна громада, у Житомирській – Червоненська селищна об'єднана територіальна громада, у Чернівецькій – Великокучурівська сільська об'єднана територіальна громада, у Волинській – Зимнівська сільська об'єднана територіальна громада, у Черкаській – Єрківська селищна об'єднана територіальна громада, у Закарпатській – Тячівська міська об'єднана територіальна громада, у Сумській – Березівська сільська об'єднана територіальна громада, у Вінницькій – Калинівська міська об'єднана територіальна громада, у Запорізькій – Преображенська сільська об'єднана територіальна громада, у Чернігівській – Парафіївська селищна об'єднана територіальна громада, у Харківській – Старосалтівська селищна об'єднана територіальна громада, у Київській – Калитянська селищна об'єднана територіальна громада, у Миколаївській – Чорноморська сільська об'єднана територіальна громада [12].

За статистичними даними, у 2015 році в Україні було створено 159 громад, з них найбільше у Тернопільській області – 26 громад. У 2016 році число громад зросло ще на 207 одиниць (найбільше у Житомирській області – 23 новостворені громади) і становило 366 громад. 2017 рік показав ще більший показник – 299 нових громад (з них 25 нових на Волині), що разом становило 665 громад. Станом на листопад 2018 року – 57 новостворених громад, ще 123 громади очікують на проведення виборів 23 грудня цього року. Загалом, за 3 роки реформи децентралізації влади в Україні створено 722 об'єднані територіальні громади [6].

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіон), яке одним із напрямків своєї діяльності має розвиток об'єднаних територіальних громад, щомісяця оприлюднює дані моніторингу процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування. Так, за рейтингом областей щодо формування об'єднаних територіальних громад, в трійку лідерів входять Житомирська, Хмельницька та Запорізька області. За основу індикатора береться результативність роботи областей у формуванні об'єднаних територіальних громад за кількісним показником населення, яке проживає на територіях об'єднаних територіальних громад у співвідношенні до загальної кількості населення області. Це відображає реальний стан формування спроможних громад в області і наглядно показує кількість громадян, які змогли скористатися результатами реформи [9].

За кількісним показником, найбільше об'єднаних територіальних громад сформовано у Дніпропетровській області – 60 одиниць, а найменше у Закарпатській області – всього 6. Також що стосується площі об'єднаних територіальних громад, то найбільшою в Україні на даний час є Олевська міська об'єднана територіальна громада Житомирської області з площею 2010,9 км², а найменшою – Великокучурівська

сільська об'єднана територіальна громада Чернівецької області з площею всього 10,31 км². Іншим показником є кількість населення. За ним, громадою, яка об'єднала найбільшу кількість населення, є Житомирська міська об'єднана територіальна громада Житомирської області – 269196 осіб, а найменшу – Олександрівська сільська об'єднана територіальна громада Запорізької області – 1420 осіб [4].

Однією із важливих проблем, з якою стикнулися об'єднані територіальні громади – це «нові кадри» з нестачею знань, яких потрібно вчити «з нуля» та «старі кадри», які опинилися в нових умовах функціонування, оскільки чимало питань роботи, пов'язані з діяльністю об'єднаних територіальних громад є новими. Так, для вирішення цієї проблеми за підтримки програми з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою», яка триває на території нашої держави в період з 1 січня 2016 року по 30 червня 2020 року, в обласних центрах країни створені Центри розвитку місцевого самоврядування, які допомагають налагодити роботу в об'єднаних територіальних громадах, сприяти розвитку й підвищити їх спроможність [8]. Ще однією не менш важливою організацією, яка підтримує і розвиває місцеве самоврядування в Україні є Всеукраїнська Асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України», створена в рамках програми «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (ПУЛЬС)» з ідеєю захисту законних прав та інтересів членів Асоціації в органах державної влади. Вона регулярно інформує центральні та регіональні органи державної влади, громадськість про проблеми місцевого самоврядування та можливі шляхи вирішення цих проблем. Асоціація готує рекомендації з питань подальшого розвитку місцевого самоврядування, захисту прав та законних інтересів територіальних громад, зміцнення інфраструктури господарства, надання високоякісних громадських послуг, охорони громадського порядку, поліпшення екологічного стану, охорони здоров'я, розвитку національних та культурних традицій, підготовки кадрів, пропаганди передового муніципального досвіду, а також реалізує заходи по впровадженню в життя своїх рекомендацій [2].

Таким чином, дане дослідження показало необхідність проведення реформи децентралізації в Україні. Завдання, поставлені на початку дослідження, виконані: було проаналізовано нормативно-правове забезпечення реформи децентралізації, а також показано шлях створення перших об'єднаних територіальних громад в Україні й проблеми, що з'явилися у процесі роботи. На основі цього пропонується заповнити прогалини в законодавстві та навести трактування поняття «об'єднана територіальна громада» для кращого розуміння його суті, а також визначити термін закінчення процесу об'єднання громад; покращити співпрацю між органами місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад та представниками органів державної влади; покращити роботу з формування спроможних громад у Закарпатській області для сталого розвитку відповідної території.

1. Амосов О., Малінецька Г. Децентралізація влади в Україні: фінансові і політико-правові аспекти // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. – Вип. 2 (49). – 324 с. ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-2/doc/2/01.pdf>
2. Асоціація міст України: цілі і завдання ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://2.auc.org.ua/page/tsili-ta-zavdannya>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування [прийнята 15 жовтня 1985 року № 994_036] // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. Закірова С. Децентралізація в Україні: сучасний стан законодавчого забезпечення процесу реформування ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2853:detsentralizatsiya-v-ukrajini-suchasnij-stan-zakonodavchogo-zabezpechennya-protseesu-reformuvannya&catid=8&Itemid=350

5. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» : [прийнятий 05 лютого 2015 року № 157-VIII] // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19/ed20150205>

6. Об'єднані громади: перелік та основні дані ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/gromada>

7. Пальчук В. Призначення перших виборів в об'єднаних територіальних громадах: наукова колізія чи небажання реформ // Україна: події, факти, коментарі. – 2016. – № 19. – С. 12–27. ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2381:vibori-v-otg-chomu-galmuetsya-protseesu-2&catid=64&Itemid=376

8. Програма U-LEAD ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donors.decentralization.gov.ua/project/u-lead>

9. Рейтинг областей щодо формування ОТГ [від 12 травня 2018 року] ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/8805>

10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» : [Прийняте 1 квітня 2014 року № 333-р] ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>

11. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» : [прийняте 18 червня 2014 року № 591-р] ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-p/ed20140618>

12. Список об'єднаних територіальних громад України ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_об'єднаних_територіальних_громад_України

References

1. Amosov O., Malinetska H. Detsentralizatsiia vlady v Ukraini: finansovi i polityko-pravovi aspekty // Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia: zb. nauk. pr. – Kh. : Vyd-vo KharRI NADU “Mahistr”, 2015. – Vyp. 2 (49). – 324 s. ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-2/doc/2/01.pdf>

2. Asotsiatsiia mist Ukrainy: tsili i zavdannia ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://2.auc.org.ua/page/tsili-ta-zavdannia>

3. Ievropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia [pryiniata 15 zhovtnia 1985 roku № 994_036] // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. – 2015. – № 24 ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

4. Zakirova S. Detsentralizatsiia v Ukraini: suchasnyi stan zakonodavchogo zabezpechennia protseesu reformuvannia ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2853:detsentralizatsiya-v-ukrajini-suchasnij-stan-zakonodavchogo-zabezpechennya-protseesu-reformuvannya&catid=8&Itemid=350

5. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» : [pryiniaty 05 liutoho 2015 roku № 157-VIII] // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2015. – № 13. – St. 91 ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19/ed20150205>

6. Obiednani hromady: perelik ta osnovni dani ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://decentralization.gov.ua/gromada>

7. Palchuk V. Pryznachennia pershykh vyboriv v obiednanykh terytorialnykh hromadakh: naukova koliziia chy nebazhannia reform // Ukraina: podii, fakty, komentari. – 2016. – № 19. – S. 12–27. ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2381:vibori-v-otg-chomu-galmuetsya-protseesu-2&catid=64&Itemid=376

8. Prohrama U-LEAD ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://donors.decentralization.gov.ua/project/u-lead>

9. Reitynh oblastei shchodo formuvannia OTH [vid 12 travnia 2018 roku] ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://decentralization.gov.ua/news/8805>

10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini» : [Pryiniata 1 kvitnia 2014 roku № 333-r] ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r>

11. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini»

: [pryiniate 18 chervnia 2014 roku № 591-r] ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-r/ed20140618>

12. Spysok obiednanykh terytorialnykh hromad Ukrainy ; [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : https://uk.wikipedia.org/wiki/Spysok_ob%27iednanykh_terytorialnykh_hromad_Ukrainy

The article deals with status of decentralization of Ukraine and it's regulatory documents. There have been proposed an analysis of formation of united territorial community in the cut of regions and present state. The problem and recommendation for solving one are shown.

Keywords: decentralization, united territorial community.

УДК 327.57

ББК 66.4

Ольга Парахіна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ І СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИБІР

У статті розглядається зміна лінії поведінки РФ на сучасній міжнародній арені, яка сталася з часів анексії Криму та введення проросійських бойовиків на Донбас. Саме з того часу, з 2014 року, світова спільнота відповіла на такі дії шквалом обурення і ввела відповідні санкції. Після цих подій, Захід зрозумів, що з Росією не можна проводити політику умиротворення і ввів жорсткіші заходи, які включали в себе замороження активів російських громадян і обмеження в торгівлі. У статті акцентується увага на відношення Росії до санкцій західних країн і її реакція на них, яка спричинює найбільше загострення відносин з часів «холодної війни».

Ключові слова: зовнішня політика, санкції, конфлікт, криза.

Криза в Україні позначила кінець періоду після закінчення «холодної війни», коли по всьому світі ще були надії щодо того, що мирні революції в Східній та Центральній Європі сприятимуть миру і демократії від Ванкувера до Владивостока. В 2014 році Росія зруйнувала можливість створення спільноти зі спільними цінностями і Заходу, і РФ і, таким чином, також бачення Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) як "безпекової спільноти" однодумців у євроатлантичному просторі.

Кремль, здається, прийняв свідоме рішення відмовитись від співпраці з Заходом на довгий термін. США і ЄС, зі своєї сторони, повинні готуватися до довгострокової політичної конфронтації з Росією, з ядерною державою з правом вето у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Тим не менш, повернення «Холодної Війни 2» є малоімовірним, адже РФ не є глобальною наддержавою порівняно з Радянським Союзом 1945-1990 років. Світ більше не є біполярним, і ідеологічна боротьба між капіталізмом і соціалізмом втратила свою актуальність. До того ж Європа більше не є епіцентром глобальної боротьби.

В основі нинішнього політичного спору між Росією і Заходом - дві конкуруючі претензії: з одного боку, Захід стверджує, що його цінності універсальні і що будь-яка держава, яка відповідає певним критеріям може бути прийнята в якості члена до НАТО чи ЄС. З іншого боку, Путінська Росія має прагнення стати центром влади, яка буде діаметрально протилежною Заходу по значенню цінностей. Ці зусилля зосереджені на створенні Євразійського Економічного Союзу (ЄЕС) разом з Казахстаном, Білоруссю, Вірменією і Киргизстаном, з метою залучення інших сусідніх держав в якості постійних членів.

Україна, Молдова і Грузія утворюють одну групу держав, де більшість населення орієнтуються на Захід, але знаходять шлях заблокованим - через їх недостатній економічний і політичний розвиток, але також і тому, що Росія внесла